

فرج بعد از یأس حاصل می‌شود

حجت‌الاسلام والمسلمین عواد جعفری
نماینده بزرگان رهبری، محقق و مؤلف معارف

بنابر تصویر کلی که روایات درباره آخرالزمان ارائه کرده‌اند، آخرالزمان به معنای دوران پیش از ظهور حضرت حجت ^(عج)، دوران تاریک و سختی است؛ هرچند ما معتقدیم عاقبت به متقین تعلق دارد و با ظهور همه چیز درست و جامعه انسانی با رفاه مادی و معنوی ایجاد می‌شود و آینده جهان روشن است، اما سال‌های منتهی به ظهور در روایات با فضایی سخت و تاریک از همه جهات، تصویر شده است. طبق روایتی که در جلد هشتم کافی از امام صادق ^(ع) آمده است، در آخرالزمان انواع فساد سیاسی، اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی رقم می‌خورد و حضرت می‌فرماید: «بدی‌ای نیست که در این دوران رخ ندهد!».

در روایات است که امام مهدی ^(عج) در عصری ظهور می‌کند که اختلاف شدید بین مردم وجود دارد، جنگ‌های مختلفی رخ می‌دهد، حتی در روایات از وقوع زلزله‌های متعدد خبر داده شده است. شاید هم منظور از این زلزله‌ها، تکانه‌های مربوط به وقایع و اتفاقات مهم اجتماعی باشد؛ دلیل هم آن است که غیر از آنکه مردم به سمت زیاده‌خواهی و شهوات پیش می‌روند، دنیاطلبی افزایش می‌یابد و جنگ و نبرد رخ می‌دهد. این اتفاقات رخ می‌دهد تا مردم از برنامه‌های جاری که انسان‌های دیگر ارائه و اجرا می‌کنند، مأیوس شوند و نتوانند برای آینده بشر، تصویری روشن ارائه کنند و در نتیجه به وجود امام، اضطراب بپایند. اگر چنین نشود، ظهور رخ نمی‌دهد.

فرج، بعد از یأس حاصل می‌شود: جامعه جهانی باید به قدری دچار گرفتاری‌ها، بن‌بست‌ها، سختی‌ها و مشکلات شود که دیگر کسی نتواند بگوید ما نقشه و روش و راه حلی داریم که می‌تواند جامعه را اصلاح و درست کند. اگر جامعه به قدری به هم بریزد که دیگر کسی نتواند تصویری روشن از آینده ارائه کند، آن‌گاه است که ظهور رخ می‌دهد؛ یعنی رسیدن به بن‌بستی که جز یک تحول انقلابی الهی، راه دیگری برای رهایی‌آز آن وجود نداشته باشد؛ چون به تعبیر روایات، فرج بعد از یأس حاصل می‌شود. **چرا خدا به این رنج‌ها راضی می‌شود؟** شاید این شبهه پیش آید که چرا خداوند راضی به این آزار انسان می‌شود و همین حالا به داد مردم نمی‌رسد؟ چرا اجازه می‌دهد کارد به استخوان برسد؟ پروردگار به این راضی نیست، بلکه روحیه انسان چنین است که تا به بن‌بست نرسد، حرف حق و هدایت را نمی‌پذیرد؛ چون امیدوار است که گره‌ها را به دست خود باز کند، بنابراین باید به یأس و بن‌بست درباره ظرفیت‌ها و استعداد هایش برسد تا ارائه برنامه‌ای برتر و عمل به آن را بپذیرد و این مسئله درباره ظهور هم صادق است. آخرالزمان ادامه می‌یابد تا انسان‌ها آماده پذیرش ظهور امام مهدی ^(عج) شوند.

آخرالزمان در نگاه شیعه: چنگی که در روایات ائمه ^(ع) درباره آخرالزمان بیان شده است، با آنچه یهود و مسیحیت مطرح می‌کنند، تفاوت اساسی دارد؛ مسیحیان بر این باورند که حضرت عیسی ^(ع) نازل می‌شود برای نبرد نهایی میان حق و باطل و اینکه تکلیف دنیا یکسره و کار آن ختم شود و اهل بهشت به بهشت و جهنمی‌ها به جهنم رهنمون شوند، لذا آن‌ها زمان نزول عیسی بن مریم ^(ع) را روز داوری می‌دانند که با آن دنیاتمام می‌شود. در نگاه آن‌ها، جنگ نهایی درآمادگون که در سرزمین‌های اشغالی واقع شده است، بین جبهه حق و باطل رخ می‌دهد. (منطقه‌ای که صهیونیست‌ها از آن استفاده کرد شگری می‌کنند!). درحالی‌که در نگاه اسلام بعد از ظهور امام زمان ^(عج)، جنگ خونین، مفصل و بزرگی نخواهیم داشت. طبق روایات، حضرت حجت ^(عج) هشت ماه جنگ نظامی خواهند کرد که آن‌ها نیز محدود و با افراد خاصی است و کشتار دسته جمعی و خاصی رخ نمی‌دهد.

در پناه او

ریحانه عامل نیک؛ مادر زندگی همیشه خواستار بهتر شدن، روزه بهبود بودن و سعادت هستیم. حالاکه نعمت همشهری بودن با آقا امام رضا ^(ع) را داریم، این بهتری و بهبود یعنی هرچه بیشتر بتوانیم لایق این مجاورت و همشهری بودن باشیم که برایمان افتخار است. وقتی فردی را دوست داریم، شیوه اومی شویم واولمجا وپناه ماست. این‌ها راگفتم تا بگویم من کمترین چه نعمت بزرگی درکنار خودم دارم؛ با همه خوف و با همه امیدواری و حس رجا، مثل یک زن ساده آن‌طور که مادر یادم داده است، در وقت هر گرفتاری نذر می‌کنم و به ساحت همیشه‌روشن آقا، امام رضا ^(ع)، متوسل می‌شوم. حمله این شب‌های رژیم وحشی اسرائیل را با نگرانی برای نیروهای حزب... دنبال می‌کنم اما می‌دانم که درمیان صفات خداوند متعال «حسیب» هم آمده است؛ یعنی دنیا، دنیایی بی حساب وکتاب نیست و دنیای کنش وواکنش است. از بچگی یاد گرفته‌ایم که دنیای بی حساب وکتاب حسیب بودن خداوند به این معنی است که هیچ کار وکرداری در این دنیا رها و بی پاسخ نمی‌ماند. پس هر عملی، جوابی دارد ولی لزوما واکنش و پاسخ آن در این دنیا نیست. بخشی از عالم هستی ووجود، این دنیاست، ولی بخش مهم‌تر عالم وجود، آخرت است. در روایات زیادی آمده است که پاداش و کثیر هر عملی، همین‌الآن هست ولی زمان آن مشخص نیست وبه دست خداست. ممکن است به‌نظر ما عملی کوچک باشد ولی پیش خدا ظلم بزرگی به حساب بیاید، پس میزان اعمال، دست ما نیست. خدا مهلت می‌دهد ولی کار را رها نمی‌کند و بدون پاسخ نمی‌گذارد. «کاین اشارت ز جهان گذران، ما را بس!».

از نسل او

درباره کتاب «فاطمه ^(ع)، راز ماندگاری امامت»

حمیده ذاکری |محبت واهمیتی که پیامبر اسلام ^(ص) برای حضرت فاطمه ^(ع) قائل بودند، متفاوت از مهر و عطوفت پدر و فرزندی است. این علاقه و اعلام مکرر آن در سیره نبوی برای مسلمانان، معنای مبارزه با جهل و ناآگاهی‌های بسیار است. در مورد عظمت و شأن آن بانوی بزرگوار می‌توانیم در کتاب‌های زیادی بخوانیم اما کتاب امروز، بررسی ابعاد مختلف سیره حضرت از زبان خطیب و استاد خوش‌کلام «دکتر ناصر رفیعی» است. بی‌تردید درک تاریخ اسلام و تحلیل حوادث صدر اسلام و تشخیص حق و باطل، نیازمند معرفت به مقام والای حضرت فاطمه زهرا ^(ع) است. حجت الاسلام والمسلمین رفیعی این مباحث را در دهه فاطمیه در حسینیه‌امام خمینی ^(ره) در محضر رهبر معظم انقلاب بیان کرده‌است. این کتاب شامل پانزده گفتار است؛ رضایت‌الهی در سیره حضرت زهرا ^(ع)، گزینش‌ها و انتخاب‌های فاطمی، اصل معنویت در سیره حضرت، دشمن شناسی در سیره ایشان، معادباوری در سیره ایشان، ولایت‌مداری در سیره ایشان، عوامل انحطاط و سقوط جامعه بعد از پیامبر ^(ص) در کلام حضرت زهرا ^(ع)، اصل استقامت در سیره حضرت، خشم و قهر فاطمی، رضایت و مهر فاطمی، اصل دفاع از حق در سیره حضرت، عرصه‌ها و مرزهای حضور بانوان در جامعه و ویژگی‌های خانواده فاطمی و یک بخش هم کتاب‌نامه است.

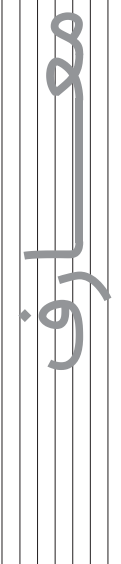
در ادامه، برشی از کتاب را می‌خوانید:

امروز ملاک حق را باید از کجا پیدا کرد؟ وصیت‌نامه حضرت امام، ملاک حق ومعیار حق است که از چه دفاع کنیم. وصیت‌نامه شهدا ملاک حق است. وصیت‌نامه‌ای از شهدا پیدا نشده است که در آن به دین و ولایت فقیه سفارش نشده باشد. این خود نمونه واضح حق است. خانواده شهدا با یک شهید، سه شهید، چهار شهید ملاک حق است؛ خانواده‌ای که زندگی‌اش را وقف ولایت فقیه می‌کند. بله، ولایت فقیه تجلی‌اش در یک شخص است، اما دیدگاه امام در قرار دادن فقیه در راس جامعه، آن هم فقیه عادل، فقیه بصیر، فقیه حاکم، فقیه‌ناظر، ملاک حق است. جانبازان ملاک حق هستند؛ کسانی که برای این انقلاب هزینه می‌کنند، ملاک حق‌اند. علما، افراد بصیر، افراد باتشخیص در جامعه نیز ملاک حق هستند.

شماره ۱۳۲۲
۲۷ بهمن ۱۳۹۲
۱۳۲۲

۱۴

در گفت‌وگو با رئیس پژوهشکده نظام‌های اسلامی مطرح شد

مقاومت مفهومی انسانی است نه صرفا اسلامی

آمنه مستقیمی! این روزها که شهادت سید حسن نصر... حزب... و جریان مقاومت را در مرکز توجهات آزادگان عالم قرار داده است، فرصتی است مطلوب تا به فلسفه و چرایی و رهاورد مقاومت در نگاه اسلام بپردازیم، اینکه چرا این دین خاتم، عزت را با مقاومت قرین می‌داند. در این باره با حجت الاسلام والمسلمین سیدسجاد ایزد‌هی، استاد درس خارج فقه و اصول حوزه و رئیس پژوهشکده نظام‌های اسلامی، گفت‌وگو کرده‌ایم.

معنای مقاومت

دو معنا برای مقاومت وجود دارد؛ برای صحبت از موضوعی خاص در فقه، باید موضوع‌شناسی مناسبی داشته باشیم تا منجر به حکم مشخص شود. در مقاومت دو تعریف وجود دارد، یک تعریف ناظر به تعبیر آن به استقامت است و در این معنا ما باید در طول زندگی سیاسی اجتماعی، استقامت داشته باشیم و این معنای آیه «فَاسْتَقِمُّ کَمَا أُمِرْتُ» است و صبر در مقابل مشکلات هم به این واژه ارجاع داده می‌شود. رهبر معظم انقلاب درباره مقاومت این تعبیر را به‌کار برده‌اند؛ «اگر سنگ، مسیر آب را سد کند، آب راه خود را پیدا می‌کند».

باید حیثیت و هویت خود را حفظ کنیم

تعبیر دیگر مقاومت مواجهه با دشمن است به فرض اینکه دشمن قدرت و غلبه دارد و انسان باید از حیثیت و هویت خود دفاع کند و از ضعف به قوت برسد؛ برای مثال پیامبر اکرم ^(ص) در مکه، مقابل قریش حیثیت و هویت خود و اسلام را حفظ کردند. هر دوی این معانی در فقه ما وجود دارد؛ در معنای اول یعنی نباید از جنگ فرار کنید، نباید به دشمن دل خوش کنید و این ادبیات در فقه ما هست و در معنای دوم، وقتی نظام سیاسی در موقعیت ضعف است، انسان باید به‌گونه‌ای قوی و مسلط برخورد کند که موجودیت و هویت خود را حفظ و از دیگرسو برای بقا تلاش کند.

مقاومت، مقابل نظم نوین جهانی

در معنای دوم، مقاومت در عرض دفاع و جهاد قرار می‌گیرد. فرض نخست این است که ما قوی نیستیم و برای حفظ هویت خود مقاومت می‌کنیم، در جایی که هم‌تراز باشیم، دفاع می‌کنیم و وقتی قدرت برتر با ما باشد، در موقعیت جهاد قرار می‌گیریم. اینکه امروز بر مقاومت تأکید می‌شود، یعنی مقاومت مقابل نظم نوین جهانی، مقابل سلطه و استکبار و این معنا در فقه ما وجود دارد. مهم آنکه مقاومت فرمولی است مقابل سازش، یعنی باید از هویت و حیثیت، دفاع و به سمت قدرت حرکت کنیم. درمقابل، سازش به فرمولی توصیه می‌کند که می‌تواند هویت و حیثیت انسان را از بین ببرد. در سازش برای جان، از هویت و حیثیت عبور می‌کنیم؛ هرچند که تضمینی هم برای حفظ جان نیست!

بی‌اعتمادی به دشمن

اسلام به‌عنوان مکتب مبتنی بر عقلانیت و مبانی الهی و روایات، بر بی‌اعتمادی به دشمن و قدرت‌یابی تأکید می‌کند؛ «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ»، ادبیات فقهی همچون ادله عقلی و سیره عقلا به مقاومت، حکم و آن را برای جامعه الزام می‌کند. فردی که عملا نتوانست این دستور را عملی و نهادینه کند، امام خمینی ^(ره) بود که مقابل سلطه داخلی و استکبار جهانی هم مقاومت را به‌عنوان نسخه شفا بخش، عرضه و هم شیوه بومی ایرانی آن را با مقولاتی همچون مردم‌سالاری، اخلاق و معنویت و حمایت از مستضعف ارائه کرد که می‌تواند با شیوه‌های دیگر متفاوت باشد اما درنهایت مقاومت، باید سلطه دشمن را کم و بقای جامعه را تضمین کند و درنهایت به قدرت مقابل دشمن منجر شود.

امام سجاد ^(ع)؛
القتل لنا عاده و کرامتنا الشهاده.

کشته شدن، عادت ما و شهادت، کرامت ماست.
بحار الانوار، ج ۴۵، حدیث ۱۱۸

نشان تو دارم

نشانه‌های مؤمن در کلام امام سجاد ^(ع)

هر فردی نیاز دارد خودش را به زیورهای اخلاقی و دینی بیاریاد تا در نزد عبودش زیبا دیده شود. برای شناخت بهتر خود، ما خوب است بدانیم که باید دنبال چه ویژگی‌هایی باشیم و در این راه، چه کسی بهتر از امام مشهور به عبادت و مناجات، امام سجاد ^(ع)، می‌تواند به ما کمک کند؟ از ایشان نقل شده است که: «عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ: الْوَرَعُ فِي الْخُلُوءِ وَالصَّدَقَةُ فِي الْقَلَّةِ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَالْجَلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ، وَالصَّدَقُ عِنْدَ الْخَوْفِ»؛

تصرف در صدقه

پرسش پرسش اگر پولی را در قلمک یا صندوق شخصی (که مربوط به کمیته امداد یا خیریه خاصی نیست)، به نیت صدقه روزانه کنار بگذاریم، آیا حق برداشت این پول را داریم؟ مثلا پول‌های خرد را برداریم و درشت بگذاریم؟ به‌طور کلی این صدقه، حکم صدقه شرعی را دارد؟ اگر مربوط به کمیته خاصی بود، چه؟

پاسخ اجمالی جابه‌جا کردن پول کنار گذاشته برای صدقات در صورتی که جزو دارایی‌های شما باشد، اشکالی ندارد. اما اگر شما پول صدقه را در صندوق کمیته‌های ریخته‌اید و مسئول کمیته هم حق برای برداشت پول به شما نداده است، حق برداشت از صندوق را ندارید. همچنین تعویض پول خرد صدقات با اسکناس، در صورتی مجاز است که از پول صدقات چیزی کم نشود.

مقاومت زوشمند

مقاومت قبل از آنکه مقوله‌ای اسلامی باشد، انسانی است؛ هرچند حتی حیوانات هم با ظلم مقابله می‌کنند تا تحت سلطه قرار نگیرند و کشته نشوند. در حوزه انسانی، همه جوامع بحث مقاومت برای بقا و حفظ و توسعه را دارند، ولو اینکه ممکن است راهبردهای مختلفی داشته باشند؛ برای مثال گاندی در هند مقابل سلطه انگلیس به روشی مقاومت می‌کرد و ماندلا در آفریقای جنوبی به گونه‌ای دیگر؛ شیوه مقاومت می‌تواند متفاوت باشد اما در هر جای دنیا، منطق انسانی فکری بر آن صحه می‌گذارد.

حجت الاسلام والمسلمین ایزد‌هی:

کسانی که با خدا مرتبط و حزب... هستند چون خدا غالب است آن‌ها نیز غلبه پیدا می‌کنند. خدا راهی برای سلطه کفار بر مسلمین نگذاشته است

شهادت عین پیروزی است

مقاومت فرایندی است که غرض توسعه و غلبه و حفظ هویت را باید محقق کند. لذا هر دستاوردی در این مسیر پیروزی محسوب می‌شود، حتی اگر شهادت باشد؛ چون در همه جوامع آن‌ها که برای اهداف انسانی و حفظ منافع ملی تلاش می‌کنند و جان‌شان را از دست می‌دهند قهرمان و الگو شناخته می‌شوند. شهدا هم که به تصریح قرآن، زنده‌اند و نزد خداوند روزی می‌خورند چنین نقشی دارند و حذف فیزیکی آن‌ها، مانع تأثیرشان نیست. شهادت چون هویت و قدرت را تأمین می‌کند و الگو بخش است، منطق مقاومت را توسعه می‌دهد.

پرهیزکاری در خلوت

شکبیایی هنگام مصیبت

نشانه‌های مؤمن
پنج چیز است؛

راستگویی هنگام ترس

صدقه در حالت نیازمندی

بردباری هنگام خشم

آیت... العظمی‌ خاتمه‌ای: در فرض مذکور، حق برداشت یا تبدیل یا پول دیگر را دارید و تا زمانی که به فقیر تحویل نداده‌اید، صدقه محسوب نمی‌شود. تا زمانی که شما پول صدقه را به دست فقیر نرسانده‌اید یا آن را به وکیل فقیر پرداخت نکرده‌اید، پول از دارایی‌های شما خارج نشده است؛ در نتیجه می‌توانید در آن تصرف کنید. این حکم شامل جابه‌جا کردن پول صدقه یا تصرف در آن نیز می‌شود. یعنی شما می‌توانید در صورت نیاز مقداری از پول کنار گذاشته را خرج کنید؛ البته درباره صندوق‌های صدقاتی که مؤسسات خیریه به شما می‌سپارند، حکم مقداری فرق می‌کند. در این شرایط، اگر حق برداشت از صندوق به شما داده نشده است، برای برداشت حتما باید از مسئول آن مؤسسه اجازه کسب کنید.

آیت... العظمی‌ مکارم‌ شیرازی: اگر پول کنار گذاشته در گوشه‌ای از خانه است یا در صندوقی شخصی قرار گرفته است، تصرف در آن اشکالی ندارد؛ یعنی شما می‌توانید آن پول را با اسکناس تعویض کنید یا در صورت نیاز از آن برداشت کنید و دوباره بر روی آن بگذارید، اما اگر پول در صندوق صدقات کمیته‌ها ریخته شده و آن کمیته به شما اجازه‌ای برای تصرف در صندوق نداده است، حق برداشت از صندوق را ندارد. همچنین تعویض صدقات با پول دیگر در صورتی که به پول صدقه لطمه نزنند (یعنی مقداری از آن کم نشود) اشکالی ندارد.